

РОЗДІЛ І. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 378.147:811

Леся Бондар

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
ORCID ID 0000-0002-0493-6856

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ПИСЬМОВОГО ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Метою статті є визначення лінгводидактичних засад ефективного формування перекладацької компетентності у студентів-філологів, виявлення потенційних мовних труднощів перекладу. Було застосовано такі методи дослідження, як критичний аналіз наукової літератури, зіставний та описовий методи для здійснення компаративного аналізу лексико-граматичного рівня франкомовних та україномовних науково-технічних текстів. З'ясовано, що особливості зазначених текстів знаходять своє відображення в його мовних і структурних характеристиках, а їх аналіз є передумовою визначення груп, типів та видів вправ, спрямованих на навчання галузевого перекладу студентів-філологів. Перспективою подальших наукових розвідок є дослідження прагматичного потенціалу франкомовних наукових текстів та шляхів формування вмінь у студентів виявлення ефективних засобів його відтворення українською мовою.

Ключові слова: лінгводидактичні засади, науково-технічні тексти, студенти-філологи, галузевий переклад, термінологія, інтерференція, методика навчання, групи вправ.

Постановка проблеми. Стратегічні пріоритети реформування системи вищої освіти в Україні, інтеграція в європейський гуманітарний простір ставить питання пошуку шляхів підвищення ефективності процесу формування міжкультурної компетентності студентів-філологів. Поглиблення співпраці нашої держави з франкомовними країнами у сфері науки та техніки є передумовою зростання соціального замовлення суспільства на висококваліфікованих фахівців у галузі перекладу. Інформатизація суспільства, спільні міжнародні проекти України, пов'язані з дослідженнями в межах таких наук, як ядерна фізика, медицина, фармацевтика, хімія визначають необхідність пошуку ефективних методів навчання студентів філологічних факультетів письмового перекладу текстів науково-технічної літератури.

Аналіз актуальних досліджень. Питання навчання фахового перекладу знаходилося у центрі уваги низки науковців, зокрема І. С. Алексєєва, З. О. Гетьман, В. Н. Комісаров, В. В. Коптілов досліджували проблеми перекладацької діяльності; З. Г. Коцюба, Л. К. Латишев, А. В. Федоров та інші присвятили свої наукові праці аналізу мовних аспектів перекладу; О. Є. Аксьонова, Т. І. Кавицька, С. А. Королькова, К. О. Шевелько вивчали

проблему створення ефективної методики навчання перекладу, розробили системи вправ для формування перекладацької, текстотворчої компетентності в майбутніх філологів, обґрунтували та запропонували системи вправ для оволодіння вміннями письмового перекладу. Важливим внеском у питання розробки методики навчання перекладу є підручник професора, доктора педагогічних наук, президента Української асоціації викладачів перекладу Л. М. Черноватого «Методика викладання перекладу як спеціальності» [4], у якому висвітлено питання методики викладання перекладу як науки, окреслено теоретичні засади змісту навчальної дисципліни «Методика викладання перекладу», проаналізовано складові фахової компетентності перекладача, зміст їх формування, досліджено питання особливостей навчання письмового та усного перекладів. Підручник є першим виданням у серії публікацій, що з'явилися під егідою Української асоціації викладачів перекладу, який є кроком до подальшої розбудови раціональної системи навчання майбутніх перекладачів.

Проте питання підвищення ефективності процесу навчання студентів-філологів перекладу франкомовних текстів науково-технічної літератури залишається актуальним, зважаючи на низку невирішених проблем, зокрема потребують дослідження лінгвістичні характеристики французьких наукових текстів та засоби виявлення й подолання можливої інтерференції.

Метою статті є визначення лінгводидактичних передумов формування перекладацької компетентності в майбутніх філологів шляхом дослідження мовних особливостей франкомовних текстів науково-технічної літератури, потенційної міжмовної інтерференції, окреслення основних етапів відповідного навчання, визначення типів та видів вправ.

Методи дослідження визначалися поставленими завданнями, зокрема було застосовано методи науково-теоретичного рівня, що передбачали критичний аналіз наукової літератури з педагогіки, лінгвістики, мовознавства, психолінгвістики, методики, зіставний та описовий методи з метою здійснення компаративного аналізу лексико-граматичних, стилістичних особливостей франкомовних текстів науково-технічної літератури та засобів їх вираження у мовах оригіналу й перекладу для визначення потенційних мовних труднощів, що постають перед студентом-філологом у процесі навчання галузевого перекладу.

Виклад основного матеріалу. Аналіз мовних особливостей лексико-граматичного рівня франкомовних текстів науково-технічної літератури, формування вмінь у студентів усвідомлювати різницю їх засобів вираження в межах мови оригіналу та перекладу, обґрунтовано застосовувати перекладацькі прийоми та трансформації – зазначені фактори є важливою передумовою ефективного навчання галузевого перекладу майбутніх філологів. Тексти науково-технічної літератури, як кожен функціональний стиль, мають свої лінгвістичні характеристики, визначення й урахування

яких дозволяють уникнути потенційних проблем у процесі формування перекладацької компетентності [6; 7]. На особливу увагу в текстах зазначеного стилю заслуговують структурно-семантичні особливості термінів та засоби їх передачі при перекладі українською мовою.

Розглянемо мовні характеристики науково-технічної літератури на матеріалі франкомовних фармацевтичних текстів, у яких спостерігається функціонування спеціальних термінів, термінологічних словосполучень, абревіатур, властивих не лише галузі фармацевтики, а й медицини, біології, біохімії, хімії тощо. Франкомовні та україномовні фармацевтичні тексти мають також структурні, граматичні відмінності, зумовлені особливостями граматичної будови мови, зокрема відмінностями морфологічного рівня, нормами і традиціями письмового наукового мовлення. Певні труднощі перекладу науково-технічного тексту спричиняють розбіжності синтаксичної системи мов: послідовність елементів висловлювання, актуальне членування речення, його інформаційне навантаження в мові оригіналу та перекладу. Для франкомовних наукових текстів характерне вживання таких способів та часових форм дієслова, як: *Présent de l'Indicatif* (також в його функції *Présent absolu*) для вираження явищ та понять, констатації фактів, аксіом, тверджень, які не підвладні плину часу: *Par contre, sur la face intérieure, la poussée est plus forte que sur la face supérieure...*; *Passé composé* для введення аргументів, що базуються на аналізі наслідку явищ: *Comme il a été confirmé, à une profondeur fixe, la dénivellation observée est la même, qu'elle que soit la position de la membrane*; *Impératif* для вираження поради, особливо в текстах медичних інструкцій до лікарських препаратів: *Consultez votre médecin...*; *Appliquez en lissages légers*; *Conditionnel présent, Futur antérieur, Subjonctif présent et passé* для вираження припущень, гіпотез та висловлення думки: *... Leurs températures critiques se seront situées en dessous de – 250.*

У процесі навчання перекладу особливу увагу слід приділяти запобіганню помилок, пов'язаних із вираженням темпоральних відносин, беручи до уваги прогресивний та досить незмінний порядок слів у французькій мові та вживання інвертованого підмету в українській, різницю суб'єктно-об'єктних відношень, різні способи ремагізації висловлювання, вживання безособових речень для деперсоналізації чи для надання враження реципієнту його імпліцитної участі, пов'язаної зі змістом повідомлення; іноді для підкреслення об'єктивності цитуються факти, приклади у третій особі, а для ініціації адресанта вживають *pous, on*. Визначення смислового центру речення, яке по-різному може бути вираженим у французьких та українських науково-технічних текстах, фармацевтичних зокрема, є важливою передумовою успішності відповідного навчання, домінування граматичних засобів виділення реми повідомлення: вживання неозначеного артикля, презентативних зворотів *c'est... qui (que)*: *C'est grâce à la découverte des matériaux supraconducteurs*

que..., сегментування речення за допомогою займенникового плеоназму – антиципації чи репризи: *Ce médicament, vous pouvez le prendre au cas où...*, пасивного стану: *Les éléments sont remplacés par...et ont été défectueux*, неозначено-особового займенника *on*: *On admet qu'une tension artérielle...*, конструkcій з дієсловом *voir*: *On voit se répandre...*

Важливого значення для успішного навчання перекладу має врахування неспівпадіння відтворення мовних явищ, з огляду на те, що французька мова є аналітичною, а українська – синтетичною мовою, усвідомлення можливої міжмовної інтерференції: лексичних засобів передачі модальних, часових та аспектних категорій, переважання граматичного способу вираження певних значень у французькому тексті за допомогою таких часів, як, наприклад, *Futur antérieur au sens modal*; видової категорії дієслів за допомогою надскладних та аналітичних часів чи при наявності ознак часу дії; існування категорії детермінації, яка може відобразитися при перекладі лексично (використання лексичних одиниць для позначення неозначеності у випадку якісної детермінації та часткового артикля для кількісної) та синтаксично (порядок слів). У зв'язку з великою часткою абсолютно/відносно-мотивованих (значення слова впливає з його форми/його зв'язку з іншими словами) існує тенденція до перенесення названих властивостей у французьку мову, для якої є типовими немотивовані слова, що призводять до змін звукової форми частини лексичної одиниці та, відповідно, є відірваними від спільних за походженням слів: *місяць-місячний* та *lune-sélénite*, *деревина-деревний* та *bois-ligneux* – мотивований зв'язок між словами є цілком очевидним в українському та непомітний у французькому висловлюваннях. У процесі оволодіння вміннями перекладу може спостерігатися тенденція вживання слів з мови-джерела з використанням правил морфології мови перекладу – стратегія переґринізму (*pérégrinisme*); ксенізму (*xénisme*) – неасимільоване запозичення лексичних одиниць; створення «неологізмів», наприклад, вживання суфіксів однієї мови для передачі понять чи явищ іншої [1, 61].

Отже, існування жанрово-стилістичних проблем науково-технічного перекладу, пов'язані з певними розбіжностями у стилістичних, структурних, лексико-граматичних засобах передачі інформації в текстах мови ориґіналу та перекладу, виявлення потенційних проблем, пов'язаних з можливою міжмовною інтерференцією мають бути враховані у процесі розробки систем та комплексів вправ, спрямованих на формування перекладацької компетентності у студентів-філологів.

Згідно з Освітньо-професійною програмою першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 035 «Філологія», спеціалізації «Переклад») передбачено формування низки професійних компетентностей майбутнього перекладача за циклом професійної підготовки, що включає здатність оперувати базовими

стратегіями різних видів перекладу; здійснювати письмовий переклад зі збереженням норм лексичної еквівалентності, урахуванням стилістичних і синтаксичних характеристик вихідного тексту та збереженням відповідних норм тексту перекладу; допередперекладацького аналізу тексту, що передбачає організацію, упорядкування та реалізацію послідовності логічних операцій, необхідних для подальшого здійснення перекладацької діяльності; здійснювати постперекладацьке саморедагування та контрольне редагування тексту перекладу; дотримуватися міжнародного етикету і правил поведінки перекладача в процесі здійснення професійної діяльності.

Формування зазначених вище компетентностей передбачає послідовне оволодіння певними знаннями та вміннями. Отже, зміст професійної підготовки включає такі знання: базових стратегій різних видів перекладу; основних способів досягнення еквівалентності перекладу; принципів передперекладацького аналізу тексту; основних принципів редагування перекладу; фундаментальних принципів і правил поведінки перекладача в умовах міжкультурного спілкування та вміння: ефективно використовувати теоретичні знання про різні типи перекладацьких стратегій для розв'язання комунікативних професійно орієнтованих завдань; здійснювати письмовий переклад зі збереженням вихідних характеристик тексту оригіналу та відповідних норм тексту перекладу, а також постперекладацьке саморедагування та контрольне редагування тексту перекладу; породжувати цілісний текст із використанням ситуативно зумовлених засобів смислового та формального зв'язків; аналізувати системні розбіжності мов, що вивчаються, та застосовувати отримані результати в перекладацькій діяльності [3].

Отже, аналіз специфіки франкомовних науково-технічних текстів, змісту професійних компетентностей майбутнього перекладача є передумовою розробки комплексу вправ у межах нашого дослідження, спрямованих на навчання перекладу фармацевтичних текстів. Аналіз питання визначення етапів навчання фахового перекладу дозволив окреслити алгоритм виконання дій, спрямованих на формування компетентності в письмовому перекладі [2; 4]. Отже, ми виділяємо підготовчий та основний етапи, останній ділиться, у свою чергу, на підетапи: формування навичок перекладу, розвиток умінь перекладу й редагування тексту.

Оскільки студенти-філологи можуть не володіти достатньою базою предметних знань у галузі науки й техніки, у процесі навчання галузевого перекладу великого значення набувають вправи аналітичного (підготовчого) етапу, спрямовані на засвоєння матеріалу текстів відповідної галузі, його термінології та понять, що передбачає створення логічних поняттєвих схем головних елементів тексту, проведення інформаційного пошуку з метою набуття досвіду роботи з різними джерелами [5, 152]. Вправи основного етапу, підетапу формування навичок перекладу, спрямовані на відтворення значень лексичних

одиниць, словосполучень, граматичних форм, засобів вираження та передачі комунікативно-прагматичних інтенцій адресанта у мові перекладу, на компресію тексту. Вправи підетапу розвитку умінь перекладу та редагування передбачають комплексне застосування перекладацьких стратегій, переклад сегментів текстів і всього тексту, виправлення помилок у запропонованому перекладі й редагування власного перекладу.

Передумовою побудови комплексу вправ є визначення типів і видів вправ відповідно до особливостей формування навичок та удосконалення вмінь, необхідних для здійснення письмового перекладу, для відбору яких необхідно розглянути критерії визначення типології вправ. У процесі створення комплексу вправ для навчання письмового перекладу франкомовних текстів-інструкцій до лікарських препаратів ми будемо базуватися на таких критеріях: умотивованість; ступінь комунікативності; ступінь керування; спрямованість навчальної дії на одержання або видачу інформації; спосіб організації; наявність/відсутність опор; функція в навчальному процесі.

Розглянемо приклади вправ підготовчого етапу, спрямованих на розвиток умінь аналізувати структуру франкомовного тексту-інструкції до лікарських препаратів; на визначення головних елементів кожного сегмента тексту, на пошук ключових слів; на засвоєння предметних знань, термінології тексту, на складання поняттєвих схем фармацевтичної галузі; на виявлення перекладацьких проблем; на одномовне перефразування; на компресію тексту оригіналу.

Приклад 1. Мета: розвиток умінь аналізувати та виявляти структурні елементи франкомовних текстів-інструкцій до лікарських препаратів.

Consigne: *Dans la notice présentée ci-dessous, déterminez les particularités de sa structure en indiquant ses zones essentielles.*

Приклад 2. Мета: аналіз елементів фармацевтичних термінів латинського/грецького походження для засвоєння форми і значення лексичних одиниць та їх подальшої актуалізації.

Consigne: *Vous savez bien que beaucoup de termes médicaux, pharmaceutiques sont composés des éléments latins ou grecs, par exemple: anticoagulant m;extracœlome m etc. Si vous savez analyser les éléments de ces termes, vous pourrez les comprendre plus facilement et, par conséquent, les traduire. Les termes suivants proviennent des éléments latins ou grecs, recherchez leur sens d'après les composants connus et trouvez d'autres mots qui ont également les mêmes éléments.*

Приклад 3. Мета: засвоєння предметних знань галузі фармацевтики шляхом створення поняттєвих схем.

Consigne: *Dressez le schéma logique pour regrouper les mots liés aux notions différentes du domaine pharmaceutique, par exemple: maladie→symptômes →traitement→utilisation→précautions d'emploi etc. en vous appuyant sur la notice ci-dessous.*

Приклад 4. Мета: визначення потенційних проблем перекладу граматичного рівня дескриптивної інформаційної зони в тексті інструкції.

Consigne: *Déterminez les problèmes potentiels de la traduction au niveau de la grammaire dans la zone descriptive de la notice.*

Приклад 5. Мета: формування вмінь проведення інформаційного пошуку в межах фармацевтичної галузі з метою засвоєння предметних знань та термінології.

Consigne: *En vous aidant de sources différentes, trouvez l'information sur les termes médicaux suivants et expliquez les expressions métaphoriques qui s'emploient aussi pour désigner ces notions.*

Вправи основного етапу, як зазначалося вище, складаються з двох підетапів. Підетап формування навичок перекладу передбачає виконання таких груп вправ: на виявлення семантики та структурних характеристик термінологічних одиниць у мові оригіналу й перекладу, на перенесення їх значень; на компресію тексту оригіналу мовою перекладу, визначення змісту повідомлення та його часткову репродукцію в мові перекладу; на перенесення значень граматичних форм тексту оригіналу мовою перекладу; на відтворення значень лексичних одиниць за допомогою відповідників, прийомів транскодування, калькування тощо; на відтворення значень словосполучень, на виявлення й відтворення в мові перекладу комунікативно-прагматичних інтенцій адресанта; на побудову схеми змісту/плану тексту мовою оригіналу та мовою перекладу.

Приклад 1. Мета: формування навичок визначення структурних і семантичних особливостей фармацевтичних термінів у мові оригіналу та перекладу.

Consigne: *A partir des mots français suivants avec les suffixes: -ite, -isme, -ence, -ure, -tien, -iste et des préfixes -hyper, -inter etc. à l'aide desquels beaucoup de termes médicaux sont formés, observez leurs analogues ukrainiens possibles. Puis trouvez par vous-même dix exemples identiques dans les textes pharmaceutiques français afin de les réutiliser dans dix phrases composées par vous.*

Приклад 2. Мета: формування навичок перекладу франкомовних фармацевтичних термінологічних одиниць українською мовою.

Consigne: *Trouvez dans les phrases ci-dessous les correspondances lexicales ukrainiennes des mots et des groupes de mots soulignés.*

Приклад 3. Мета: формування навичок аналізу способів терміноутворення в мові оригіналу та перекладу й визначення їх структурно-семантичних характеристик.

Consigne: *Observez les procédés différents de la construction des termes techniques français et leurs analogues ukrainiens, il vous faudra en déduire la différence de leur formation et de leur emploi dans les deux langues.*

Приклад 4. Мета: розвиток умінь антиципації змісту повідомлення тексту-оригіналу та його відтворення мовою перекладу.

Consigne: *Terminez les phrases et traduisez-les.*

Другий підетап основного етапу, спрямованого на розвиток та вдосконалення вмінь перекладу франкомовних фармацевтичних текстів українською мовою та їх редагування, передбачає виконання таких груп вправ: на визначення, аналіз перекладацької стратегії, на обґрунтування доцільності застосування перекладацьких прийомів і трансформацій; на аналіз тема-рематичної побудови речень тексту-оригіналу й відтворення особливостей актуального членування речень франкомовного тексту засобами мови перекладу; на аргументацію вибору варіанту запропонованого перекладу; на комплексне застосування перекладацьких прийомів і трансформацій у процесі письмового перекладу певних сегментів тексту та цільного тексту; на редагування запропонованих варіантів перекладу та власного тексту перекладу. Розглянемо приклади вправ зазначеного підетапу.

Приклад 1. Мета: розвиток умінь аналізу та реалізації стратегії перекладу.

Consigne: *Analysez la stratégie à laquelle recourt le traducteur du texte présenté ci-dessous. Argumentez le choix des transformations utilisées par le traducteur.*

Приклад 2. Мета: розвиток умінь відтворення в тексті перекладу актуального членування речень франкомовного тексту-інструкції.

Consigne: *Traduisez le fragment du texte ci-dessous en faisant attention aux rapports thèmes-rhèmes dans deux langues.*

Приклад 3. Мета: розвиток умінь реалізації комплексного застосування перекладацьких трансформацій у процесі перекладу франкомовного фармацевтичного тексту українською мовою.

Consigne: *Traduisez le texte ci-dessous en indiquant les transformations lexico-sémantiques et grammaticales utilisées, argumentez sur la nécessité de leur utilisation.*

Приклад 4. Мета: розвиток умінь редагування тексту перекладу.

Consigne: *Traduisez le texte en ukrainien, puis échangez votre traduction avec votre ami, rédigez et commentez votre rédaction.*

Отже, запропонований комплекс вправ для навчання письмового перекладу франкомовних фармацевтичних текстів майбутніх філологів складається з двох основних етапів, спрямованих на послідовне оволодіння знаннями, навичками та вміннями, необхідними для здійснення адекватного перекладу.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Викладене вище дозволяє дійти висновку щодо необхідності врахування й усвідомлення структурних, лексико-граматичних, стилістичних особливостей франкомовних

текстів науково-технічної літератури з метою виявлення й подолання можливого явища міжмовної інтерференції у процесі оволодіння вміннями галузевого перекладу. Отже, передумовою розробки ефективного комплексу вправ для формування перекладацької компетентності у студентів-філологів стали аналіз результатів навчання, які має продемонструвати випускник-бакалавр відповідної спеціалізації, вивчення жанрово-стилістичної специфіки науково-технічних текстів, що дозволило, базуючись на загальнодидактичних та методичних принципах, виділити різні типи та групи вправ, спрямовані на поетапне формування навичок перекладу, розвиток та вдосконалення вмінь перекладу й редагування тексту перекладу.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо в дослідженні прагматичного потенціалу фракомовних науково-технічних текстів та шляхів формування вмінь у студентів виявлення ефективних засобів його відтворення українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондар Л. В. Методика навчання французького професійно спрямованого монологічного мовлення студентів технічних спеціальностей з урахуванням їх навчальних стилів : дис... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бондар Леся Вікторівна. – К., 2011. – 323 с.
2. Ігнатенко В. Д. Система вправ для навчання майбутніх філологів письмового перекладу науково-технічних текстів / В. Д. Ігнатенко // Іноземні мови. – 2015. – № 1 (81). – С. 26–36.
3. Освітньо-професійна програма першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 03 Гуманітарні науки, спеціальність 035 Філологія, спеціалізація Переклад / [Н. С. Саєнко, Л. В. Бондар, Ж. В. Буць та ін.]. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 20 с.
4. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності / Л. М. Черноватий. – Вінниця : Нова Книга, 2013. – 376 с.
5. Черноватий Л. М. Типологія вправ для формування навичок усного перекладу / Л. М. Черноватий, Т. В. Ганічева // Лінгвістичні дослідження : мат. Міжн. науково-методичного семінару «Актуальні проблеми сучасного художнього і галузевого перекладу» 16–17.02.07. – Вип. 6. – Горлівка : ГДПІМ, 2007. – С. 150–158.
6. Gormezano N. Terminologies et nouvelles technologies / Nathalie Gormezano et Sandrine Peraldi // Meta : journal des traducteurs / Meta : Translators' Journal. – Vol. 57. – № 1. – 2012. – P. 248–263.
7. Qotb H. Vers une didactique du français sur Objectifs Spécifiques / H. Qotb. – Paris : Publibook, 2009. – 54 p.

REFERENCES

1. Bondar, L.V. (2011). *Metodyka navchannia frantsuzkoho profesiino spriamovanoho monolohichnoho movlennia studentiv tekhnichnykh spetsialnosteï z urakhuvanniam yikh navchalnykh styliv* [Methodology of teaching French professionally oriented monologue speech to technical specialties students in accordance with their learning styles]. (PhD thesis). Kyiv, Ukraine.
2. Ihnatenko, V. D. (2015). Systema vprav dlia navchannia maibutnikh filolohiv pysmovoho perekladu naukovo-tekhnichnykh tekstiv [The system of exercises for teaching future philologists of scientific and technical texts translation]. *Inozemni movy, 1 (81)*, 26–36.

3. *Osvitno-profesiina prohrama pershoho (bakalavrskoho) rinvia vyshchoi osvity, galuz znan 03 Humanitarni nauky, specialnist 035 Filolohiia, spetsializatsiia Pereklad [Educational and professional program of first (bachelor) level of higher education, discipline 03 Humanities, 035 specialty Philology, specialization Translation]*, 2016.

4. Chernovatyi, L. M. (2013). *Metodyka vykladannia perekladu yak spetsialnosti [Methods of teaching translation as a profession]*. Vinnytsia, Ukraine: Nova Knyha.

5. Chernovatyi, L. M., Hanicheva, T. V. (2007). Typolohiia vprav dlia formuvannia navychok usnoho perekladu [Types of exercises for developing skills of interpretation]. *Linhvistychni doslidzhennia: mat. Mizhn. naukovo-metodychnoho seminaru "Aktualni problemy suchasnoho khudozhnioho i haluzevoho perekladu, 6*, 150–158. Horlivka.

6. Gormezano, N. (2012). Terminologies et nouvelles technologies [Terminology and new technologies]. *Meta: Translators' Journal*, 57 (1), 248 – 263.

7. Qotb, H. (2009). *Vers une didactique du français sur Objectifs Spécifiques [Towards a teaching of French for specific Purposes]*. Paris, France: Publibook.

РЕЗЮМЕ

Бондарь Леся. Лингводидактические предпосылки обучения студентов-филологов переводу научно-технических текстов.

Целью статьи является определение лингводидактических основ эффективного формирования переводческой компетентности студентов-филологов, выявление потенциальных языковых трудностей перевода. Были применены такие методы исследования, как критический анализ научной литературы, сопоставительный и описательный методы для осуществления сравнительного анализа лексико-грамматического уровня франкоязычных и украиноязычных научно-технических текстов. Установлено, что особенности указанных текстов находят свое отражение в его языковых и структурных характеристиках, а их анализ является предпосылкой определения групп, типов и видов упражнений, направленных на обучение отраслевого перевода студентов-филологов. Перспективу дальнейших научных исследований мы видим в изучении прагматического потенциала франкоязычных научных текстов и подходов к формированию умений у студентов выявления эффективных средств его воспроизведения на украинском языке.

Ключевые слова: лингводидактические основы, научно-технические тексты, студенты-филологи, отраслевой перевод, терминология, интерференция, методика обучения, группы упражнений.

SUMMARY

Bondar Lesia. Linguodidactic prerequisites of teaching translation of scientific texts to students-philologists.

The article deals with the question of the linguodidactic prerequisites of translation competence formation of students-philologists. The purpose of the article is to analyze structural, lexical, stylistic and grammatical particularities of these texts in order to identify potential difficulties of their translation. The theoretical research methods such as critical analysis of scientific literature of different branches such as pedagogy, psychology, psycholinguistics, linguistics, stylistics, methodology; descriptive and contrastive methods for comparative analysis of lexical, semantic and grammatical features of French and Ukrainian scientific texts have been applied. It was determined that French pharmaceutical texts contain a large number of terms from different fields, such as medicine, biology, chemistry, biochemistry, a lot of the greek and latin terms.

It was determined that the characteristics of scientific texts are reflected in its linguistic and structural features, and their analysis is important for the effectiveness of translation competence formation of students-philologists and the determination of groups, types and kinds of the exercises for teaching translation.

The difference in the principles of theme-rheme expression of French and Ukrainian pharmaceutical texts, linguistic and psycholinguistic aspects of translation skills and abilities development, all these factors should be taken into consideration during elaboration of complex exercises for translation teaching. The research showed that the process of translation skills formation and development include preparatory and basic stages which contain two sub-steps. So, the author has elaborated some types and groups of exercises of these stages and sub-steps for students of linguistics translation competence formation where the aforementioned peculiarities of French pharmaceutical texts have been taken into consideration. The author also proposes some examples of exercises based on the French pharmaceutical texts for development of the translation skills of the future translators.

Taking into consideration all the mentioned above the conclusion can be drawn that the effectiveness of the translation skills acquisition depends on the preliminary analyses of the linguistic features of scientific texts. The questions of the pragmatic potential of French scientific texts research and development, formation of the skills to reproduce it in Ukrainian by students-philologists require further development.

Key words: *linguodidactic prerequisites, scientific and technical texts, students-philologists, translation, terminology, interference, methodology of teaching, groups of exercises.*

УДК 378.147:[81:371.214.46]

Наталія Громова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-2784-1016

ПІЗНАВАЛЬНО-ТВОРЧА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ЛІНГВІСТИЧНИХ КУРСІВ ТА ПОЗАНАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (З ДОСВІДУ РОБОТИ)

У статті йдеться про підготовку компетентних фахівців із високим рівнем професійної та мовленнєвої культури, здатних виявляти власну світоглядну позицію, вільно і критично мислити, відтворювати духовні й інтелектуальні цінності. Процес формування такої особистості розглядається в контексті вивчення дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням», «Методика навчання української мови», на заняттях з яких проєктуються різні завдання, спрямовані на підвищення рівня мовленнєвої культури. Автор акцентує увагу не лише на формуванні, але й на успішній самореалізації майбутнього вчителя, основним результатом якої є наявність самостійно створених студентами творчих продуктів, як зовнішніх, так і внутрішніх.

Ключові слова: *пізнавально-творча самореалізація, самоактуалізаторські якості, творчі продукти, майбутні вчителі, лінгвістичні курси, позанавчальна діяльність, суб'єкти навчання.*